



Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

4. juli 2016

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 235 (Alm. del) af 13. april 2016

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for, hvad effekten vil være på den offentlige saldo i mio. kr., hvis der indføres en arbejdsuge på 30 timer?

Svar

Indledende skal det bemærkes, at Finansministeriets tidligere – i *Svar på Finansudvalgets spørgsmål 194 (Alm. del) af 5. februar 2013* – har vurderet virkningen på de offentlige finanser ved en arbejdstidsreduktion på henholdsvis 1, 3 og 5 timer ugentligt.

I Danmark reguleres arbejdstiden, herunder længden af normalarbejdsugen, i overenskomster og på områder, der ikke er dækket af overenskomster, i ansættelsesbeviser. På det danske arbejdsmarked er overenskomsternes dækningsgrad relativt høj, ligesom det må skønnes, at overenskomsterne også har en vis normgivende betydning for de aftaler, der indgås på de ikke-overenskomstdækkede områder, navnlig for så vidt angår den ugentlige arbejdstid.

Det er derfor arbejdsmarkedets parter, der i givet fald skal beslutte en nedsættelse af normalarbejdsugens længde fra 37 timer til 30 timer. Det skal dog bemærkes, at Folketinget ved flere lejligheder i tilfælde af længerevarende eller omfattende konflikt på arbejdsmarkedet har valgt at bringe konflikterne til ophør med et lovindgreb i overenskomsterne. I enkelte tilfælde har sådanne lovindgreb indeholdt ændringer af overenskomsternes arbejdstidsbestemmelser.

Hvis det måtte blive besluttet at reducere normalarbejdsugens længde vil det helt overordnet betyde færre arbejdstimer, lavere månedsløn, og et fald i BNP. Størrelsesordenen vil afhænge af, hvor meget mindre der rent faktisk vil blive arbejdet, dvs. hvor stort et gennemslag en lavere ugentlig normalarbejdstid vil have på den gennemsnitlige arbejdstid.

Er der et fuldt gennemslag af nedsættelsen af arbejdsugen til 30 timer på den gennemsnitlige arbejdstid, vil den enkeltes arbejdstid såvel som månedsløn blive reduceret med ca. 19 pct. Det vurderes med nogen usikkerhed at svække de offent-

lige finanser permanent med omkring 85 mia. kr. (2015-niveau) – svarende til godt 4 pct. af BNP.

I forhold til de offentlige indtægter betyder en lavere arbejdstid et lavere skatte- og afgiftsprodukt. I beregningerne er der taget højde for, at beløbsgrænser i skatte- og afgiftslovgivningen nedsættes via § 20-reguleringen som følge af lavere satsregulering.

På udgiftssiden reguleres indkomstoverførsler i henhold til satsreguleringsloven. Det betyder, at indkomstoverførsler reguleres med årslønsudviklingen på det private arbejdsmarked¹. En nedsættelse af normalarbejdsugens længde vil slå fuldt ud igennem på reguleringen af indkomstoverførslerne, der vil falde med ca. 19 pct. Det betyder fx, at førtidspensionen til en enlig vil blive reduceret fra 18.100 kr. til 14.700 kr. om måneden, og folkepensionen (uden ældrecheck) til en enlig vil blive reduceret fra 12.500 kr. til 10.100 kr. om måneden. Hvis indkomstoverførsler ikke nedsættes på linje med arbejdstiden vil svækkelsen af de offentlige finanser øges til omkring 130 mia. kr.

Det er lagt til grund i beregningen, at de offentlige serviceudgifter og de offentlige investeringer ikke påvirkes af den reducerede normalarbejdsuge. Det skal dog bemærkes, at en fastholdelse af den offentlige service som udgangspunkt vil forudsætte, at den offentlige beskæftigelse målt i timer fastholdes. Hvis nedsættelsen af normalarbejdsugen slår fuldt igennem i den offentlige sektor vil uændret offentlig service kræve, at den offentlige beskæftigelse øges med godt 150.000 personer. I praksis vil det kræve en lang overgangsperiode og næppe være realistisk, dels fordi det vil tage tid før der er arbejdskraft med de rette kompetencer (læger, sygeplejersker, skolelærere osv.), dels fordi den private sektor også vil mangle arbejdskraft, når arbejdstiden reduceres, og endelig fordi finansieringen af de offentlige udgifter vil forudsætte en væsentlig forøgelse af det i forvejen høje skattetryk sammenlignet med andre lande.

Hvis arbejdstidsnedsættelsen ikke slår fuldt ud igennem på den gennemsnitlige arbejdstid er svækkelsen af den offentlige saldo mindre.

Det er vanskeligt at vurdere, hvor stort et gennemslag en stor nedsættelse af normalarbejdsugen vil have på den gennemsnitlige arbejdstid. Det skyldes bl.a., at det er over 25 år siden længden af normalarbejdsugen sidst blev nedsat. Denne nedsættelse var fra 39 timer til 37 timer over en 4 årig periode fra 1987 til 1990.

Overenskomsternes udbredelse og deres normgivende betydning for arbejdsmarkedet tilsiger et ikke ubetydeligt gennemslag af en lavere normalarbejdsuge på den gennemsnitlige arbejdstid. Det må dog også forventes, at mange lønmodtagere vil forsøge at undgå reallønsnedgang ved at søge at fastholde deres ugentlige arbejdstid. Ligeledes må det forventes, at personer ansat på deltid og personer uden høje-

¹ Generelt reguleres overførselsatserne med satsreguleringsprocenten, som bliver fastsat på grundlag af udviklingen i den udbetalte årsløn for beskæftigede to år før. I de år, hvor lønudviklingen to år før overstiger 2,0 pct., afsættes et puljebeløb på op til 0,3 pct. af udgifterne til overførsler til den såkaldte satspulje.

ste arbejdstid kun påvirkes beskedent af nedsættelsen af den ugentlige normalarbejdstid.

Afsluttende skal det bemærkes, at de arbejdsmarkedsreformer, der er gennemført siden 1990'erne, har haft det sigte at øge arbejdsudbud og beskæftigelse, blandt andet for at sikre finansieringsgrundlaget for den kollektive velfærd, herunder sundhed, uddannelse, børnepasning, ældrepleje, sociale ydelser og pensioner mv. En eventuel nedsættelse af de beskæftigedes ugentlige arbejdstid vil både mindske velstanden for den enkelte familie og svække finansieringsgrundlaget for den offentlige sektor.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen
Finansminister